

Številka zadeve: U-I-185/10, Up-1409/10

Datum odločbe: 2.2.2012

Področje: Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju; retroaktivnost.

Izrek: 1. Člen 34 Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 40/09) se razveljavi, kolikor se nanaša na predpis iz 2. točke prvega odstavka 114. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/07, 40/09, 59/09, 52/10, 106/10, 26/11 in 47/11) in na opravila upravitelja v stečajnem postopku, na katera ta zakon veže pravico do nagrade upravitelju, opravljena pred uveljavitvijo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 40/09).

2. Do drugačne zakonske ureditve se za odmero nagrade upravitelju v stečajnem postopku za opravila iz prejšnje točke izreka smiselno uporabljajo predpisi iz 6. do 9. točke prvega odstavka 499. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju.

3. Sklep Višjega sodišča v Kopru št. Cpg 57/2010 z dne 2. 9. 2010 in sklep Okrožnega sodišča v Novi Gorici št. St 1277/2008 z dne 9. 2. 2010 ter sklep Okrožnega sodišča v Novi Gorici št. St 1277/2008 z dne 25. 11. 2010 se razveljavijo in zadeva se vrne Okrožnemu sodišču v Novi Gorici v novo odločanje.

Dodatno: Ni mnenja DZ niti vlade.

Odločitev: število glasov 6:2; OLM 1

SAMO ZA: Jadek-Pensa, Klampfer, Mozetič, Pogačar, Sovdat, Zobec

OLM1: Korpič-Horvat, ki se ji pridružuje Petrič

Izločeni: Deisinger ni glasoval, ni pa se izločil.

POVZETEK ZADEVE:

Pobudnik (oziroma pritožnik) izpodbija 34. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (v nadaljevanju ZFPPIPP-A). Zatrjuje, da je izpodbijana določba v neskladju z 2. in 155. členom Ustave. Pobudnik meni, da je bilo v postopkih zaradi insolventnosti običajno, da so se za postopke v teku uporabljali predpisi, ki so veljali do uveljavitve novega zakona. Navaja, da je tako tudi Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 126/07 – v nadaljevanju ZFPPIPP/08) v prehodni določbi tretjega odstavka 499. člena določil, da se za odmero nagrade upravitelja v stečajnem postopku (v nadaljevanju upravitelj) v stečajnih postopkih, ki so se začeli pred 1. 10. 2008, tudi po 1. 10. 2008 še vedno uporablja Odredba o merilih za določanje nagrad stečajnim upraviteljem, upraviteljem prisilne poravnave in likvidacijskim upraviteljem (Uradni list RS, št. 16/02, 18/02 – popr., 27/03, 56/04, 69/04, 56/05 – v nadaljevanju Odredba), to je podzakonski predpis, sprejet na podlagi prejšnje insolvenčne zakonodaje. Zatrjuje, da je izpodbijani 34. člen ZFPPIPP-A to pravilo spremenil in da je za odmero nagrade upravitelja določil uporabo Pravilnika o tarifi za odmero nagrade upravitelja v postopkih zaradi insolventnosti in prisilne likvidacije ter stroških, do povrnitve katerih je upravitelj v teh postopkih upravičen (Uradni list RS, št. 91/08, 119/08 in 53/09 – v nadaljevanju Pravilnik), to je podzakonskega predpisa, sprejetega na podlagi Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (v nadaljevanju ZFPPIPP). Zato pobudnik meni, da ta določba za nazaj posega v pravna razmerja oziroma v pravni položaj upravitelja glede njegove pravice do odmere nagrade. Meni, da za določitev uporabe Pravilnika, kot pravne podlage za odmero nagrade, tudi za dejanja, ki jih je upravitelj opravil pred uveljavitvijo ZFPPIPP-A, ni podana javna korist. Pobudnik je poleg pobude 22. 11. 2011 vložil tudi ustavno pritožbo zoper sklep Višjega sodišča v Kopru št. Cpg 57/2010 z dne 2. 9. 2010 v zvezi s sklepom Okrožnega sodišča v Novi Gorici št. St 1277/2008 z dne 9. 2. 2010. Z izpodbijanim sklepom je sodišče prve stopnje med drugim sklenilo, da se pritožniku za delo upravitelja v stečaju družbe Mizar, opravljeno od začetka stečajnega postopka, to je od 3. 3. 2004, do zdaj, odmeri nagrada oziroma nadomestilo na podlagi Pravilnika v višini 63.054,65 EUR bruto.

US je odločilo, da drugi odstavek 155. člena Ustave zakonodajalcu tako dovoljuje, da v posameznih zakonskih določbah opredeli celotno vsebino, ki naj retroaktivno učinkuje, ne dovoljuje pa mu, da pooblastilo, ki mu ga je kot izjemo določil ustavodajalec, prepusti v določenem delu podzakonskemu predpisu. To, da je zakonodajalec v retroaktivni zakonski določbi odkazal na retroaktivno uporabo izvršilnega predpisa, je torej že samo po sebi v neskladju z drugim odstavkom 155. člena Ustave. Zaradi ugotovljene protiustavnosti je Ustavno sodišče 34. člen ZFPPIPP-A razveljavilo v delu, v katerem zahteva uporabo predpisa iz 2. točke prvega odstavka 114. člena ZFPPIPP za odločitev o odmeri nagrade upraviteljem za opravila, opravljena pred uveljavitvijo ZFPPIPP-A (1. točka izreka). Glede na to ni presojalo drugih zatrjevanih protiustavnosti, usmerjenih v ta del določbe. Ker je bil z 31. členom ZFPPIPP-A razveljavljen tretji odstavek 499. člena ZFPPIPP (glej 18. točko obrazložitve), je Ustavno sodišče na podlagi drugega odstavka 40. člena ZUstS določilo način izvršitve te odločbe. Po njem naj se v stečajnih postopkih, začelih pred 1. 10. 2008, uporabljajo smiselno določbe Odredbe in sklepov iz 7. do 9. točke prvega odstavka 499. člena ZFPPIPP za odmero nagrade upraviteljem v primerih, ko so ti opravili opravila pred 13. 6. 2009 (2. točka izreka). Ker sta redni sodišči izdali izpodbijani sodni odločbi na podlagi dela zakonske določbe, ki je v neskladju z drugim odstavkom 155. člena Ustave določila retroaktivno uporabo podzakonskega predpisa za določitev nagrade upravitelja v stečajnem postopku, začetem pred 1. 10. 2008., ju je stavno sodišče razveljavilo in zadevo vrnilo pristojnemu sodišču v novo odločanje.

OLM nasprotuje in meni, da bi Ustavno sodišče glede na svojo pristojnost in poslanstvo v obravnavanem primeru lahko širše razložilo namen in cilj ustavodajalca pri opredelitvi retroaktivnosti po 155. členu Ustave. OLM izrazi skrb zaradi številčnosti in nekonsistentnosti predpisov, ki se večkrat spreminjajo v kratkem obdobju, ter zaradi neenotne sodne prakse, ki vplivajo na veliko število sporov in uporabo pravnih sredstev z namenom vključitve vseh sodišč v odločanje, vključno Ustavnega sodišča. Namen razveljavljenega zakona je bil v ureditvi stanja nagrajevanja stečajnih upraviteljev, glede katerih je vladala hipertrofična nejasnost. Po mnenju OLM sta retroaktivna zakonska določba in pravilnik dopustna pri urejanju nagrajevanja stečajnih upraviteljev in je nanju treba gledati kot na celoto. Pogoji za izjemno retroaktivnost zakonske določbe pa naj bi bili po mnenju OLM v tem primeru izpolnjeni.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	PS			S	
Pozicija LM	OLM				
OLM: Korpič-Horvat, Petrič	2				
ZA: vsi ostali			1	1	1

V predmetni zadevi ekonomska dimenzija sicer ni v ospredju, lahko pa jo zaznamo vsaj posredno, s tem ko je ustavno sodišče razveljavilo zakonski predpis, ki je ekonomskemu akterju, stečajnemu upravitelju, za nazaj poslabšal ekonomski položaj; po predpisu s povratno veljavo bi mu namreč pripadla nižja odmera nagrade. Pozicija S je tako 4; posege v ekonomsko svobodo dopušča (zato ni 5), ne pa kakršnekoli, ne smejo biti na primer retroaktivni. OLM, ki bi v tem primeru retroaktivnosti ne bi sankcioniral, poseg v pridobljene pravice upraviteljev (ekonomskih subjektov) v zvezi z izplačili nagrad se jima zdi vendarle ustavno dopusten. OLM je na nasprotni strani ideološke daljice, torej 1. Prav tam je tudi PS.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	Nerazporejeno				

V danem primeru ne gre za razmerja med svoboščinami in pravicami posameznikov ali družbenih skupin v odnosu do drugih posameznikov ali družbenih skupin ali do družbe oziroma kolektiva, zato družbena dimenzija ni podana.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	S				PS
Pozicija LM				OLM	
OLM: Korpič-Horvat, Petrič				2	
ZA: vsi ostali	1	1			

V danem primeru je najbolj neposredno podana avtoritarna dimenzija. Večinska sodba razveljavi zakon, ki je retroaktiven, in s tem najbolj zavaruje pravice posameznika. Pozicija S je tako 1. Nasprotna sodba PS bi bila 5, zakon ne bi bil spoznan za retroaktivnega in bi ostal v veljavi. OLM je na poziciji 4, sicer zavaruje avtoriteto DZ, ker meni, da zakon ni retroaktiven, vendar ne zaradi avtoritete same, temveč zaradi »plemenitega« namena zakona, ki je želel prispevati k pravni varnosti in predvidljivosti posameznikov v kontekstu prevelike hipertrofije predpisov.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	1	<i>Se ne sklicuje.</i>
OLM: Korpič-Horvat, Petrič	2	<i>Se sklicuje, obrobno, v fusnoti na nemško, francosko ureditev.</i>